Què és PISCIS?

La Cohort PISCIS és un estudi obert multicèntric longitudinal i prospectiu d'individus infectats pel VIH. S'inclouen els pacients amb VIH majors de 16 anys que han estat visitats en un dels 18 hospitals que participen a Catalunya i les Illes Balears a partir de gener de 1998, independentment de l'etapa de la malaltia o del grau d'immunosupressió. El seguiment es realitza d'acord a les guies clíniques publicades. Els objectius principals de la cohort són realitzar la vigilància clínica-epidemiològica i longitudinal dels pacients amb diagnòstic de VIH, així com l'avaluació i monitoratge de la resposta, a partir de l'estimació dels tres últims passos de la cascada de serveis del VIH a Catalunya; optimitzar el maneig integral dels pacients visitats en les unitats de VIH dels hospitals de Catalunya i les Illes Balears; i donar resposta a preguntes de caràcter clínic i epidemiològic mitjançant projectes d'investigació desenvolupats en el marc de la cohort. Entre gener de 1998 i desembre de 2016, es van incloure 22.198 pacients VIH positius (170.746,1 persones - any de seguiment). L'aprovació ètica va ser concedida pel comitè d'ètica del centre coordinador i la confidencialitat està garantida per la implementació d'un seguit de mesures de protecció de dades, d'acord a la legislació vigent, i sobretot per l'ús d'un indicador personal únic que, per si sol, no permet la identificació dels pacients. La Cohort PISCIS ha participat en diverses col·laboracions de cohorts internacionals, incloent ART-CC, COHERE, HIV-Causal i RESPOND. El grup d'estudi de la cohort PISCIS és l'autor principal de diverses publicacions científiques i coordinador de diferents projectes d'investigació.

Objectius principals

1. Realitzar la vigilància clínico-epidemiològica i longitudinal dels pacients amb diagnòstic de VIH, així com l'avaluació i monitoratge de la resposta a partir de l'estimació dels tres últims passos de la cascada de serveis del VIH a Catalunya.
2. Optimitzar el maneig integral dels pacients visitats en les unitats de VIH dels hospitals de Catalunya i les Illes Balears.
3. Donar resposta a preguntes de caràcter clínico-epidemiològic mitjançant projectes d'investigació desenvolupats en el marc de la cohort.

Definició de cas

El Projecte PISCIS inclou a tots els individus majors de 16 anys, amb serologia confirmada positiva davant del VIH, que són visitats per primera vegada en els hospitals participants en l'estudi a partir de l'1 de gener de 1998. Tots els subjectes infectats pel VIH que compleixen aquests criteris s'inclouen independentment de l'estadi de la seva infecció. Es realitza el seguiment dels pacients en unitats especialitzades o consultes externes seguint el protocol clínic assistencial habitual per a aquests pacients, normalment amb visites cada 3-6 mesos.

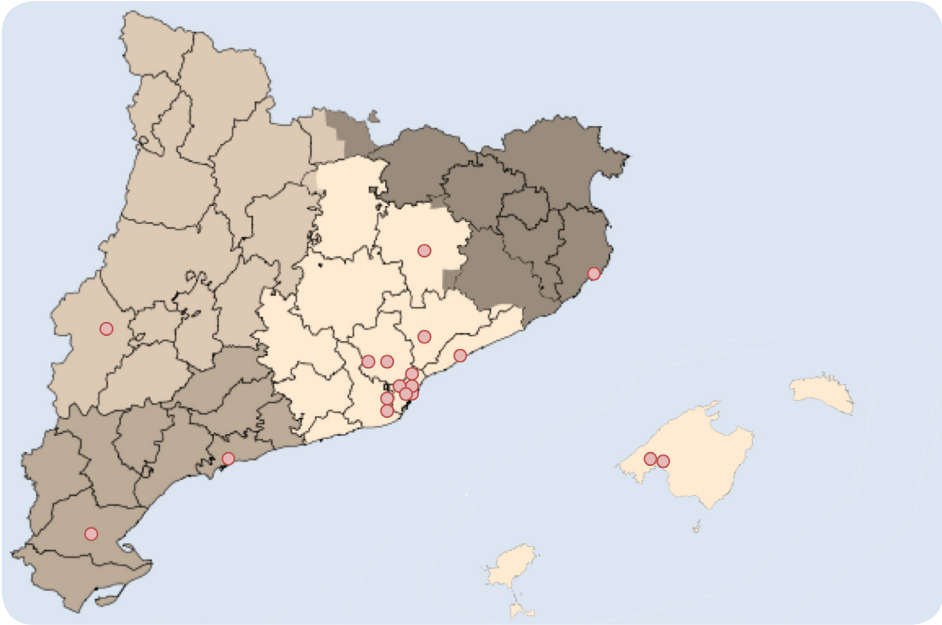

- Hospital Clínic de Barcelona
- Hospital Universitari Germans Trias i Pujol
- Hospital Universitari de Bellvitge
- Hospital Universitari Vall d'Hebron
- Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
- Hospital del Mar - Parc de Salut Mar
- Hospital Universitari Son Espases
- Consorci Corporació Sanitària Parc Taulí de Sabadell
- Hospital Son Llàtzer
- Hospital Universitari de Santa Maria de Lleida
- Hospital Universitari Joan XXIII de Tarragona
- Hospital de Mataró
- Hospital General de l'Hospitalet
- Hospital de Palamós
- Hospital Universitari de Vic
- Hospital Verge de la Cinta de Tortosa
- Hospital Universitari Mútua Terrassa
- Hospital General de Granollers

PISCIS

Memòria de resultats de la Cohort Poblacional de VIH Català Balear, PISCIS 1998-2018

Just amb el canvi de segle, l'any 2000, vàrem trobar-nos amb els Hospitals del Grup de Treball del VIH/Sida de la Xarxa d'Hospitals Comarcals de Catalunya que havia encetat una col·laboració pel seu compte i es va identificar la possibilitat d'iniciar una cohort multicèntrica de persones vivint amb el VIH donat que al Congrés de VIH de Vancouver de l'any 1996 va canviar el pronòstic dels malalts infectats pel VIH a l'introduir el tractament antiretrovíral de gran activitat. La idea tenia dos reptes importants, un el tecnològic i logístic -inherent a tot estudi longitudinal- i un altre de cultural, perquè en aquells moments a part del grup d'hospitals comarcals, cada hospital estava implementant el seguiment dels seus pacients i els beneficis d'un estudi col·laboratiu no eren compartits per tothom. Amb el temps podem dir que el segon repte es va resoldre relativament ràpid i de fet progressivament s'hi van anar afegint d'altres hospitals, incloent els més grans, fins al dia d'avui en que els pacients de la cohort PISCIS representen el 85% dels pacients en seguiment a Catalunya i les Illes Balears, és a dir, que podem parlar d'una cohort poblacional.

La cohort PISCIS es va crear l'any 1998 i, per tant, enguany es celebren els 20 anys de l'inici de les primeres dades incorporades. Han estat 20 anys, no ho volem negar, difícils amb problemes de finançament –especialment després de 2009– i a vegades d'encaix amb d'altres iniciatives de l'estat. Però 20 anys després –i la celebració d'aquest aniversari coincidint amb l'atorgació d'un projecte de La Marató 2017 a la cohort, n'és la millor prova– podem dir amb satisfacció que el projecte ha estat un èxit. Un èxit de cooperació, un èxit científic i també un èxit nacional, perquè la cohort PISCIS més enllà d'un projecte científic constitueix ara la principal font d'informació per a molts dels indicadors que la OMS i el ECDC demanen als països, incloent la Cascada de Serveis per monitorar el objectius del 90-90-90 (Catalunya va ser el primer lloc de l'estat on gràcies al projecte PISCIS es va disposar de la Cascada de Serveis). Catalunya i les Illes Balears disposen doncs d'una cohort poblacional la informació de la qual és imprescindible per a conèixer l'efectivitat dels tractaments, la utilització dels serveis sanitaris i l'impacte de l'epidèmia.

Creiem doncs que podem dir amb satisfacció que malgrat les moltes dificultats i la manca de recursos, la Cohort PISCIS és un exemple del què la visió i la voluntat dels professionals pot fer. En definitiva un exemple el valor afegit de la col·laboració interdisciplinària, d'hospitals de diferents nivells i de dues CCAA diferents.

Com a coordinadors del projecte ha estat un honor poder treballar-hi i des d'aquí en nom de tots els investigadors i col·laboradors de la cohort PISCIS volem agraïr a tots els pacients, a les ONGs i a tots els professionals que durant aquests anys l'han fet possible. Si la Cohort PISCIS es consolida més enllà dels professionals que la vàrem iniciar, serà la màxima satisfacció per a tots nosaltres. Esperem que així sigui. Moltes gràcies.

Jordi Casabona i Josep Maria Miró

Característiques clínic-epidemiològiques dels pacients seguits en la Cohort PISCIS, 1998-2016

Característiques sociodemogràfiques i clíniques al reclutament

	Total Cohort PISCIS n(%)	Nous diagnòstics n(%)
Total	22.198 (100,0%)	13.380 (100,0%)
Homes	17.654 (79,5%)	10.865 (81,2%)
Edat a l'ingrés		
<24 anys	1.185 (5,4%)	922 (7,1%)
25-44 anys	16.240 (74,6%)	9.553 (73,1%)
45-49 anys	1.675 (7,7%)	883 (6,8%)
>=50 anys	2.682 (12,3%)	1.703 (13,0%)
Grup de risc		
PID	4.835 (22,2%)	1.341 (10,2%)
HSH	9.262 (42,5%)	6.533 (49,9%)
Altres	1.487 (6,8%)	717 (5,5%)
Homes heterosexuals	3.266 (14,9%)	2.494 (19,0%)
Dones heterosexuals	2.964 (13,6%)	2.017 (15,4%)
Regió d'origen		
Espanyol	11.651 (67,0%)	6.914 (63,9%)
Immigrant	5.744 (33,0%)	3.905 (36,1%)
Sense tractament previ a l'ingrés	15.279 (68,8%)	11.985 (89,6%)
Cèl·lules CD4 a l'ingrés		
<200 cèl·lules/µl	4.873 (28,8%)	3.203 (29,8%)
200-350 cèl·lules /µl	3.543 (21,0%)	2.183 (20,3%)
>350 cèl·lules /µl	8.492 (50,2%)	5.375 (49,9%)
Cèl·lules CD4 a l'ingrés Mediana [RIQ]	350,0[171-549]	349,0[160-543]
RNA basal VIH 1 (log10) Mediana [RIQ]	4,43[3,2-5,1]	4,66[3,9-5,3]
Coinfecció VHC	4.327 (26,0%)	1.521 (14,4%)
Coinfecció VHB (valor alta Ags)	1.271 (9,0%)	860 (10,0%)
Diagnòstic de sida a l'ingrés	3.414 (15,4%)	1.906 (14,2%)
Estatus a la cohort		
En seguiment	14.190 (64,1%)	9.278 (69,4%)
Perdut	6.004 (27,1%)	3.160 (23,7%)
Mort	1.950 (8,8%)	923 (6,9%)
Persones-any de seguiment	170.746,1	96.686,2

PID: Persones que s'injecten drogues; **HSH:** Homes que tenen sexe amb homes; **RIQ:** Rang interquartílic; **VHC:** Virus de l'hepatitis C; **VHB:** Virus de les hepatitis B.

Evolució anual i proporció de pacients amb pautes de tractament antiretroviral prescrit

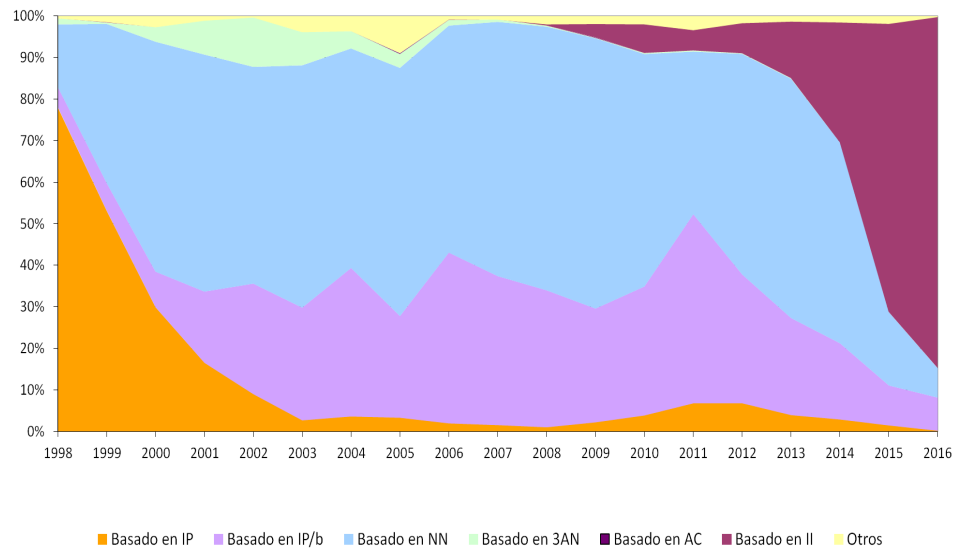

Corba de supervivència

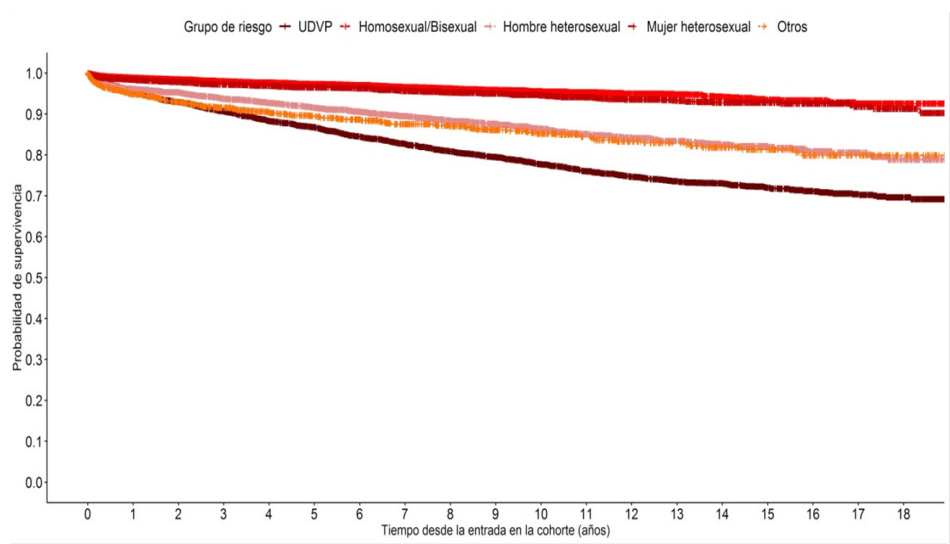

Distribució de l'edat dels pacients per any de seguiment

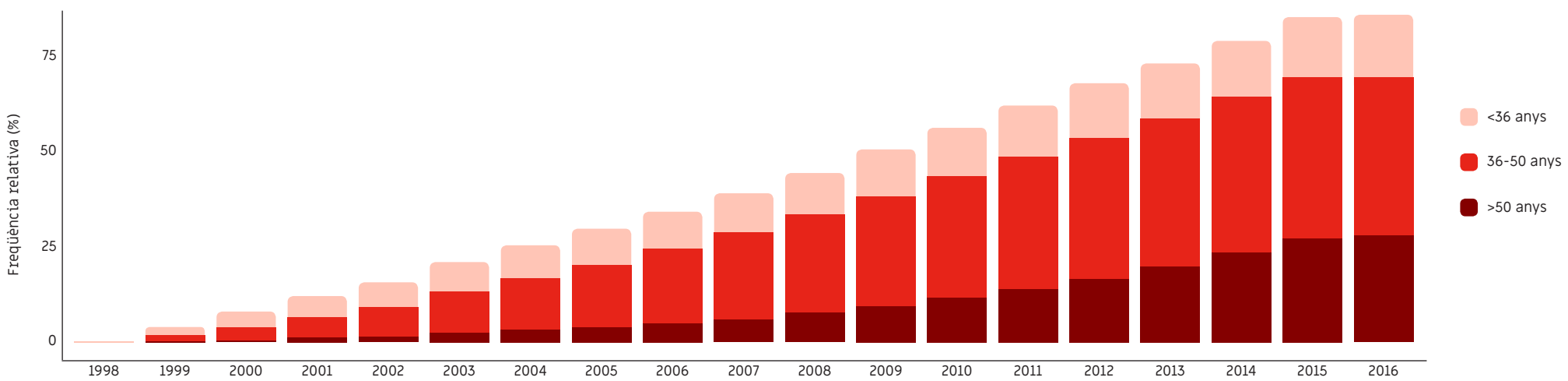

Coinfecció de VIH i VHC

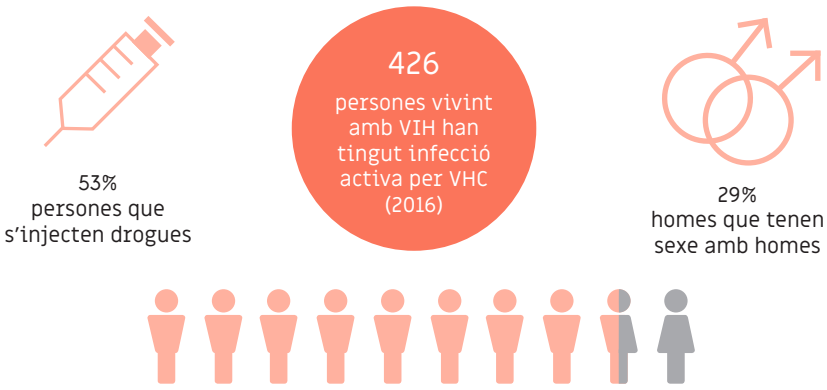

Estatus actual

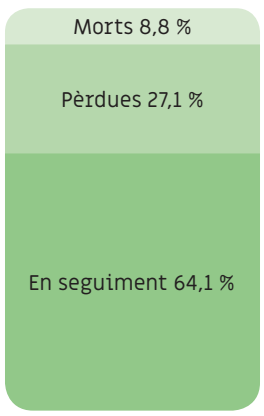

Diagrama de flux (1998-2016)

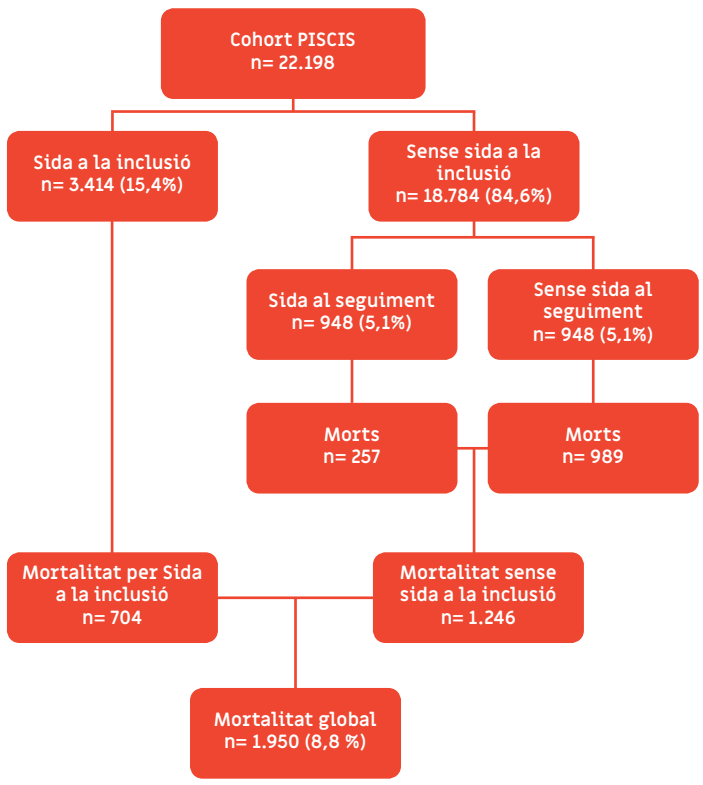

Temps des del diagnòstic fins al reclutament

	N	Missings	Mitjana	Desv. estàndard	Mediana	Mín.	Màx.
Temps diagnòstic-reclutament (mesos)	21.904	294	42,855	70,464	2,382	0	387,318
Temps diagnòstic-reclutament (anys)	21.904	294	3,571	5,872	0,2	0	32,277